

'Too good to be true' diye bir söz vardır İngilizcede, 'öylesine iyi ki insanın inanması zor' diye çevirebiliriz. Ermenistan, Suriye, Irak ve nihayet Kürt açılımları bu sözü hatırlatıyor. Daha önce Bulgaristan ve Yunanistan 'açılımları' vardı. Birden çevremiz temelli değişmiş gibi. Sıra Kıbrıs'ta olabilir; ama bu alanda bile Annan Planının desteklenmesi ve uzlaşmaz politikaların temsilcilerinden R. Denктаş'ın sahneyi terk etmesinden sonra Türkiye'nin üzerindeki baskılar büyük oranda kalktı. Yapılanların nasıl farklı bir dünya yarattığını anlamamız için on-yirmi yıl öncesini hatırlamamız yeterlidir. Tabu konular, bütün komşularla savaşın eşiğinde olmak, iç düşman dış düşman diye diye kendi kendimizin düşmanı olmamız... bunlar tarih olmaya yüz tutmuş gibi.

Bu tempo sürdürülebilir mi? Maksimalist (yani aşırı) beklentileri olanların bu yolun önünde engel olarak çıkacakları bir an olacaktır. İşaretlerini, gösterilerini ve beyanlarını zaten görmekteyiz. Bu durum yeni sorunlar doğurabilir. Ama bu yeni sorunlar başka türde sorunlar olacaktır. 'Analar ağlamayacak' derken, bu kastediliyor. Sorunların çözümü silahın ucunda olmayacak. Her mutlu ülkede olduğu gibi her türlü sıkıntı diyalogla, tartışmayla, siyasetin aracılığıyla, bazen sert çekişmelerle ele alınacak, çaresine böyle bakılacak. Sorunsuz ülke yoktur, ama savaş yaşamayan ülkeler çoktur.

Çok mu iyimserim? Herhalde. Ama bir süre için olsun neden sevinmeyelim? Bu hasret bizimdi, şairin demiş olduğu gibi. Silahlar susacak. Herkes için susacak. Bu açılımların karşısında olanlar ise, yani bunca yıl bu acılı yılları yaşamamıza doğrudan veya pasif tutumlarıyla neden olanlar, yani tabulara ilişemeyenler şimdi sevince de karşıdırlar. Kimliklerini tanımadık, dillerini yasak ettik, hor gördük itiraflarında bulunanlar bile 'neden seviniyorlar?' diye sitem etmeleri ne anlama geliyor? Bir tarafta "zafer" varsa, başka bir tarafta "hezimet" vardır, diye yazanlar var. Bu tür tansiyon yükselten söylemler çok zararlıdır çünkü bu değerlendirme ancak vatandaşları karşı kamplar olarak algılırsanız doğrudur. Hatta bu tür sözler vatandaşları kamplara ayıran sözlerdir. Bu tür söylemler biz-siz karşıtlığını öne çıkarır. Üzücü olan Kürtlerin bayram etmesi değil, herkesin bayram etmemesidir. PKK'nın silahları bırakması herkesin zaferi değil mi? Aşırı gösteriler ise atılan bir geri adımın, yani silahların terk edilmesinin kamuflajı da sayılabilir. Kamuoyuna seslerini duyuranların sorumluluğu vardır, ateşe körükle gitmemelidirler. 'Bizi tahrik ediyorlar' diye durmadan halkı tahrik edeceklerine, 'bu sevincin farklı okuyuşları vardır' demeleri gerekir.

Sevinemeyenler 'biz-onlar' anlayışını – belki bilincinde de olmadan – hala içlerinde barındıranlardır. Hele 'halkın duyarlılığı göz önüne alınmalıdır' lafı da var ki, insanın acı acı gülümsemesine neden oluyor. Bu tür ifadeler halkın tepkisel davranmasına neden olacaktır. Böyle konuşanlar halka 'alınmanız ve üzülmeniz gerekiyor' mesajını veriyorlar. Sevinemeyenlerin bir kısmı doğrudan ideolojik nedenlerden dolayı böyledirler. Ve bu tür insanlar

her iki 'taraf'ta' da vardır. Karşı tarafı, hasım, düşman veya Öteki olarak algılamışlar bir kez, onlarca Ötekinin sevinmesi 'bizim' yenildiğimizin ifadesidir, sevinmemesi bizim zaferimizdir. Bu tür insanların 'birlikte' sevinmeleri dünya görüşlerinden dolayı olanaksız. Onlar ne yazık ki, bu anlayışı genel topluma da aşıyorlar.

Sevinenlerin hepsi aynı nedenden sevinmiyor. Kimileri barışa ve normal yaşama dönmenin, haklı bir tanınmanın samimi sevincini taşıyor. Bu sevince herkes katılabilir. Kimileri de bir çıkmazı başarı olarak göstermek derdinde. Medya bu sevinci topluma nasıl gösterirse toplum da sevinci o şekilde anlayacak ve yorumlayacak. Sevincin farklı okuyuşları var. Açılıma ideolojik saplantılar yüzünden karşı olanlar veya siyasi çıkar hesapları yapanlar durmadan 'aşağılanıyoruz, teslim oluyoruz' diye bazı haberlere ağırlık verirse toplum da sonunda galeyana gelecek. Böyle bir gelişmeye 'öngörülen kehanet' derler. Açılıma ve hükümete karşı çıkılım derken kan akıtmanın karşısına çıkamadıklarını nasıl görmezler?

Beni asıl düşündüren bu barış sürecinden dolayı ideolojik kriz geçirenler değil maddi çıkarları bozulanlardır. Silah üretenler, silah ticareti yapanlar, silah ticaretini fırsat bilip komisyon alanlar, bu çatışmalar sonucunda köşeyi dönenler. Hele karışıklığı kullanarak köşeyi dönmeyi bekleyenler. Şu an bunların milyarlık çıkarları söz konusu. Yakında vatan-millet diye yırtınmaya başlarlar herhalde.

Çatışmaların süregeldiği bölgelerde yasa dışı her türlü ticaret işleri yürüten bir kesim de bu barış ve normalleşme girişimlerine karşı çıkabilir. 'Donmuş çatışmaların' son bulması bazı dar boğazlar yaratabilir. Bu tür önemli tarihi değişiklikler dengeleri sarsar, toplumda yeni dinamikler doğar. Barışın ve çevre ile normal ilişkilerin sağlanması ordunun rolünün de değişmesine neden olacaktır. Barışçıl dönemlerde orduların ve askerlerin önemi göreceli olarak azalır. Bütünüyle rahata kavuşmuş ülkelerde ordunun varlığı da unutulur. Türkiye'de bu yöne doğru bir gelişmeyi beklemek doğaldır.

Bu 'barışçıl' girişimler Türkiye'nin militarizmden uzaklaşmasına neden olacaktır. Kimlik anlayışı askeri başarılarından kültürel katkılara kayabilir, örneğin. Tehdit algılaması yerini dostane ilişkilere bırakabilir. Filmlerimizde kurşun yağdırmaz da aşktan daha çok söz ederiz belki. Demek istediğim, yaşadıklarımızın yalnız bir boyutunu görmekle yetinmemeli, olayların dinamiğini de görmeliyiz. Yeni bir vatandaş-devlet ilişkisi kurulmakta, adeta. Bu yeni bir devlet anlayışının işareti de olabilir. Bu güne kadar 'düşman' algılananın vatandaş sayılması çok büyük

bir adımdır. Atılmasına hiç cesaret edilmemiş bir adımdır. Kutlamak gerek, zafer işaretini hep beraber yaparak.

Bu yazı hayatımda yazdığım en iyimser yazıdır. Ama ben hayatımda tabuların ve önyargıların bu denli sorgulandığı bir dönem de hatırlamıyorum. 1908 yılının coşkusunu okumalarımından biliyorum. Kardeşlik, eşitlik sloganları o zaman da duyulmuştu. O girişimi milliyetçilikler yok etti. Bakalım bu kez aynı yanlışlar yapılacak mı? Belki beklediklerim tam gerçekleşmeyecek, olsun! Böyle bir olanağın ortaya çıkması bile bence sürpriz ve çok hoş bir gelişmeydi. V, V ... bunlar da benim zafer işaretlerim.

*